

Частина уроку	Зміст	Дозування, хв.	Організаційно-методичні вказівки
	в) партнер накидає м'яч назустріч збоку; виконати удар по воротах з льоту з обов'язковим поворотом тулуба.		
Заключна (5 хв.)	Шиккування в колону по 1; вправи на відновлення підсумків уроку; домашнє завдання; вихід зі стадіону.	5	Темп повільний, правильне дихання

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАВЧАННЯ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ГУМАНІЗАЦІЇ В ШКІЛЬНІЙ ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ

В.А. Коробейник, В.Я. Левченко

Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

Гуманістичне виховання в душі загальнолюдських моральних ідеалів і цінностей є одним з провідних не тільки у виховному, а й в цілісному навчально-виховному процесі — він уособлює єдність навчання, виховання і розвитку учня, саме про це говорить Положення про загальноосвітню середню школу України, що вийшло в 1992 році на основі Закону України «Про освіту» (стаття 28), де зазначено: «...Загальна середня освіта забезпечує всебічний розвиток дитини як особистості, її нахилів, здібностей, талантів, професійного самовизначення, формування загальнолюдської моралі, засвоєного потребами обсягу знань про природу, людину і суспільство, екологічне, фізичне вдосконалення». Тобто кожен учень має отримувати в школі свою «порцію» педагогічної уваги і піклування про його зростання і формування як особистості. Ще А.С. Макаренко зазначав, що треба «в процесі роботи, індивідуально вивчаючи учасників, намагатись навантажити кожного згідно з його здібностями».

В наш час, коли відбувся відхід від однопартійної системи, класових пріоритетів, безпосередньо відбивається на моральному вихованні учнів у школі, яке спирається на проголошений принцип «Гуманізація навчально-виховного процесу», причому великої ваги тут набуває саме виховна частина педагогічних реформ і методів. Гуманістичне виховання здійснюється насамперед у ході викладання предметів гуманітарного циклу. Але звичайно, в навчально-виховному процесі, навіть за межами гуманітарного циклу, криється багато можливостей для гуманізації та гуманітаризації школи, серцевиною яких є моральне виховання учнів. Закон України «Про освіту» вказує на таку можливість щодо предмета «Фізична культура».

Звичайно, у цьому процесі провідна спрямовуюча роль належить саме вчителю, його бажанням, вмінням, досвіду, саме від нього залежать напрямки роботи з учнями. А ці напрямки повинні узгоджуватися з віковими особливостями школярів.

Так, учні молодших класів потребують індивідуального підходу, теплої слова, схвалення і водночас певної вимогливості у нагляді за ними. Вередливі, «домашні» діти повсякчас звертаються до вчителя, щоб він звернув на них увагу, схвалив або щось делікатно зауважив, вони полюбляють скаржитися один на одного, але це лише виражає спрощене прагнення до справедливості. У зв'язку з цим під час занять з фізичної культури багато часу відводиться сюжетним іграм, які допомагають творчо відтворити уявлення дітей. Прикладом сюжетних ігор можуть бути «Вовк у ямі», «Два Мороза», «Гуси — лебеді», а також ігри з сучасною тематикою: «У війну», «У космонавтів» та інші. Характерні для дітей цього віку ігри з елементами несподіваності («Жмурки», «Відгадай, чий голосок»), ігри з схованкою і відшукуванням («Прятки», «Часові»).

В цей період в іграх виховуються основи поведінки, вміння виконувати правила суспільного порядку, а також відбувається розвиток спритності, швидкості, точності рухів, координації.

Учні середніх класів мають свої вікові особливості. Вони вже ніби дорослі, але, по суті, дорослості (відповідальності за свої вчинки, саморегуляції) в них ще зовсім мало. Намагання вийти з-під контролю дорослих, групування в компанії, статевий потяг у процесі статевого навчання — все це змішується в єдиний клубок причин, за яких «не хочеться вчитись». Тому вчителю слід докладати чимало зусиль, щоб зацікавлювати учнів, розвивати в них пізнавальні інтереси.

Вміння яскравою мовою пояснити урок, елементи жарту і дотепності, які не зачепляють гідності учня, вміння по-дорослому звертатись до підлітків, постійно урізноманітнювати уроки, насичуючи їх цікавими знахідками, — усе це має бути притаманне вчителю середніх класів.

Враховуючи всі ці обставини, слід підкреслити, що будувати викладання предмета треба на основі принципу дохідливості і наочності, відповідності рівню розвитку фізичних здібностей.

Навчання будується на розв'язанні протиріччя між вихідним рівнем розвитку фізичних якостей та вмінь і тим рівнем, якого треба досягти. Наприклад, на уроці з легкої атлетики для виконання цієї задачі використовуються такі засоби: наочний показ дії в цілому (показує сам вчитель або хтось з підготовлених учнів чи спортсменів), потім спроби виконання окремих елементів вправи учням на місці, в ходьбі, повільному бігу, а потім і в цілому. Кількість повторів для кожного учня, звичайно, не однакова, але переходити до більш складної вправи можна тільки після засвоєння попередньої. Слід більше уваги приділяти тим, хто відстає, а в кого виходить — треба запропонувати більш ускладнений варіант вправи. Тобто треба йти шляхом від простої дії до складної. Така схема зберігається під час навчання всім видам легкої атлетики.

Учні старших класів, як правило, мають досить розвинене абстрактне мислення, яке дає їм можливість залюбки впоратися самостійно із розв'язанням проблемних завдань і ситуацій, із оволодінням понятійним апаратом предмета. Доцільнішим для вчителя та цікавішим для учнів є шлях від конкретного до абстрактного, від прикладу до правила. Така індукція постає провідною лінією при поясненні нових вправ, нового матеріалу. Диференційний підхід до учнів повинен бути присутній під час виконання всієї учбової роботи, наприклад, можна запропонувати учням виконання

вправи одразу після показу, без пояснення, або навпаки пояснити і дати спробу виконати. Якщо результат буде незадовільним, то треба дотримуватися класичної схеми навчання. Вчителю треба створити учню оптимальні умови, завдяки яким він повинен показати найкращий результат. Прикладом цьому може бути оптимальне визначення довжини розбігу під час виконання стрибків у довжину, висоту, метання гранати. Це треба виконувати, спираючись на рівень розвитку відповідних фізичних якостей, а саме швидкісних, швидкісно-силових та координаційних.

Значну увагу у всіх класах треба приділяти об'єктивності оцінювання знань, вмінь і навичок учнів. Коли учень вважає, що оцінка не зовсім об'єктивна, то виникає певне протиріччя між ним і вчителем. Щоб не виникало таких непорозумінь, слід рекомендувати коментоване роз'яснення оцінки, яке ґрунтується на певних критеріях та вимогах щодо виконання вправи.

Таким чином, шкільна фізична культура має широкий спектр впливу на учнів в межах реалізації принципу гуманізації загальноосвітньої школи.

Література

1. Педагогика/Под ред. Ю.К. Бабанского. — 2-е изд. — М.: Просвещение, 1988. — 479 с.
2. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія: Навч. посібник. — К.: Вища шк., 1995. — 237 с.
3. Галузинский В.М. Индивидуальный подход в воспитании школьника. — К.: Рад.шк., 1982. — С. 44—89.
4. Лозова В.І., Троцко Г.В. Питання теорії виховання: Навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів. — 2-е видання, доповнене, — К., 1994. — 176 с.
5. Макаренко А.С. С любовью и тревогой: Сб./Сост., вступ. ст., прим. А.К. Романовского, А.Т. Губко. — К.: Изд-во УСХА, 1989. — 368 с.
6. Макаренко А.С. Педагогические сочинения. Т. I. — М.: Педагогика, 1983—1986. — С. 66.
7. Закон України «Про освіту» / «Освіта». — 1991. — 25 черв.

Готується до друку!

Гогін О.В.
Г58 Легка атлетика: Навчальний посібник / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. — Харків: «ОВС», 2003. — 352 с.

В основу навчального посібника покладено системно-структурний підхід, який в найбільшій мірі дозволяє вирішити їх цільову направленість. Матеріали посібника тісно пов'язані із змістом інших навчальних дисциплін, які вивчаються на факультеті фізичного виховання.

Для студентів факультетів фізичного виховання педагогічних навчальних закладів.